

Generell bevæpning av det norske politi?

-Hva taler for, og hva taler mot?

Litteraturstudie

BACHELOROPPGAVE (OPPGAVE03)

Politihøgskolen

2023

Kand.nr: 68 og 69

Antall ord: 9853

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
1.0 Introduksjon	5
1.1 Valg av tema	5
1.2 Problemstilling	6
1.3 Avgrensing	6
1.4 Begrepsavklaringer	7
1.4.1 Fremskutt lagring	7
1.4.2 Generell bevæpning	7
1.4.3 Innsatspersonell.....	7
1.4.4 Maktpyramiden	7
2.0 Metode	8
2.1 Litteraturstudie	8
2.2 Forforståelse.....	8
2.3 Valg av litteratur	9
2.4 Kildekritikk.....	10
3.0 Teori.....	11
3.1 Kort om gjeldende praksis for bruk av skytevåpen i norsk politi	11
3.2 Statistikk	12
3.3 Holdninger blant politi.....	13
3.4 Holdninger blant publikum	14
3.5 Forebyggende strategier	16
3.6 Maktmiddelutvalget om bevæpning.....	17
3.6.1 Kunnskapsgrunnlaget.....	17
3.6.2 Sammendrag av rapporten	17
3.6.3 Fremskutt lagring	18
3.6.4 Flertallets syn på generell bevæpning	19
3.6.5 Mindretallets syn på generell bevæpning.....	20
3.7 Terror, trussel og utvikling.....	21
4.0 Diskusjon	22
4.1 Innledning	22
4.2 Terror og trusselbilde som bevæpningsgrunnlag	22
4.3 Politiets og innbyggernes trygghet, kommunikasjon og tillit	24
4.3.1 Politiet og publikums holdningsendringer	26
4.4 Beredskapsevne med eksempel.....	27
4.5 Bevæpning i forebyggende politiarbeid.....	28

4.6 Statistikk – politiets faktiske bruk av våpen ved midlertidig bevæpning.	30
5.0 Avslutning.....	31
Litteraturliste.....	33

Sammendrag

I denne oppgaven har vi tatt for oss temaet om generell bevæpning av norsk politi, da med følgende problemstilling: *Generell bevæpning av norsk politi – hva taler for og hva taler mot?* Oppgaven er skrevet som en litteraturstudie med bruk av både kvalitative og kvantitative undersøkelser.

Vår motivasjon for denne oppgaven har vært å se nærmere på et tema som både er dagsaktuelt, og har vært aktuelt i årevis. I vårt praksisår på Politihøgskolen fikk vi høre forskjellige meninger fra personer i politiet, og vi ble nysgjerrige på hvorfor norsk politi har den ordningen de har med fremskutt lagring av skytevåpen.

I oppgaven vår har vi kun hatt fokus på fremskutt lagring og generell bevæpning, og hva som taler for og mot disse bevæpningsmodellene. Andre bevæpningsmodeller er ikke drøftet. I vår hoveddel om resultat har vi tatt for oss holdninger blant publikum og politi med tanke på generell bevæpning, hvilke forebyggende strategier politiet har i lokalorientert politiarbeid, statistikken for norsk politi sitt bruk av skytevåpen, samt en redegjørelse av Maktmiddelutvalgets rapport om maktmidler fra 2022. Vi har i tillegg sett på hvordan trusselen for terror har utviklet seg de seneste årene.

I diskusjonsdelen av oppgaven vil vi bruke resultatene til å drøfte problemstillingen vår. Her vil vi se på hvordan generell bevæpning vil påvirke det forebyggende politiarbeidet, på hvilken måte holdningsendringene påvirker debatten og om dagens ordning med fremskutt lagring og midlertidig bevæpning står i stil med dagens samfunn, samt bruken av skytevåpen i norsk politi.

Det vil ikke være en konkluderende avslutning på denne oppgaven, men et avsluttende sammendrag av diskusjonen vår.

1.0 Introduksjon

1.1 Valg av tema

Politiet i Norge har tradisjon for å ha et sivilt preg som gjenspeiler samfunnet, og det norske politiet er i dag ubevæpnet, men har våpen med i framskutt lagring som vil si at de har våpen tilgjengelig nedlåst i bil når de er ute på patrulje. Dette gir politiet mulighet til å kunne bevæpne seg raskere enn før, da våpen måtte hentes på stasjonen dersom det var behov (Skaret, 2017, s.364).

Debatten omkring en bevæpning av norsk politi har i perioder preget nyhetsbildet de siste årene. Bakgrunnen for denne debatten er at Justisdepartementet møtte den faglige vurderingen gjort av Politidirektoratet, og besluttet at det norske politiet for første gang skulle midlertidig bevæpne seg den 21. November 2014. Vurderingen kom som følge av en økt terrortrussel mot Norge, og bevæpningsperioden var satt til fire uker (Justisdepartementet, 2014). Etter denne perioden har politiet vært midlertidig bevæpnet i flere perioder, og debatten har fortsatt.

Motstanderne av en generell bevæpning argumenterer ofte med at dersom politiet bevæpnes, vil politiet miste sitt sivile preg og således vil ideen om et "mykt politi" knuses. Det argumenteres også med at politiet ved flere tilfeller har avfyrt vådeskudd under bevæpningsperiodene, og at det derfor ikke vil være trygt om politiet er bevæpnet på fast basis. Et annet argument for at det kan være utrygt med bevæpnet politi, er muligheten for at en polititjenesteperson blir fratatt sitt våpen. Det trekkes også fram at dersom politiet bevæpner seg, vil man eskalere slik at de kriminelle også vil bevæpne seg ytterligere.

Tilhengerne av en generell bevæpning trekker derimot fram momenter som trygghet for publikum ved akutte situasjoner og trygghet for polititjenestepersonene selv. Det argumenteres også for at en generell bevæpning vil ivareta responstid og beredskap bedre.

Ved vår tid på Politihøgskolen, og særlig praksisåret i B2, har vi erfart at det er delte meninger i debatten om norsk politi skal være bevæpnet eller ikke. De ulike oppfatningene omkring bevæpning eller ikke har vi fått via media, politikere, politiet, og sivile. De siste årene har trusselbildet i Europa endret seg, og flere europeiske land inkludert Norge har vært utsatt for terror.

Våre erfaringer fra praksisåret, samt at dette er et aktuelt tema, gjør at denne debatten er spennende for oss som snart skal ut i arbeid som politi.

På bakgrunn av disse erfaringene ønsker vi å se nærmere på eventuelle fordeler og ulemper ett generelt bevæpnet politi vil medføre, sett i lys av blant annet trusselvurderinger, publikums holdning til bevæpning og polititjenestepersoners holdning til bevæpning

1.2 Problemstilling

Vår problemstilling er *Generell bevæpning av norsk politi – hva taler for, og hva taler mot?*

1.3 Avgrensing

Oppgaven kommer til å innebære momenter fra det forebyggende faget. Da tenker vi spesielt å trekke inn hvordan generell bevæpning påvirker tryggheten blant publikum. Her kommer vi til å trekke inn begrepene opplevd trygghet og faktisk trygghet, samt uformell og formell sosial kontroll. I tillegg kommer vi til å diskutere hvordan en generell bevæpning kan påvirke tilliten mellom politiet og publikum. Vi kommer også til å ta for oss hvordan bevæpning kan virke forebyggende, og om det også eventuelt hindrer forebyggende arbeid.

Oppgaven vil i tillegg inneholde statistikk og resultater fra spørreundersøkelser knyttet til vår problemstilling. Dette er litteratur som beskriver holdninger blant politi og publikum, samt statistikk opp mot bruk av skytevåpen i norsk politi.

Det finnes flere bevæpningsmodeller der det diskuteres om på hvilken måte norsk politi skal eventuelt bevæpne seg. Vi har valgt, med bakgrunn i problemstillingens omfang, å kun ha fokus på bevæpningsmodellen om fremskutt lagring i bil, eller våpen ladd i hylster på hofta.

I denne oppgaven kommer vi ikke til å diskutere og drøfte problemstillingen opp mot andre land. Dette på bakgrunn av at norsk politi har hatt som tradisjon over lang tid, å ikke være bevæpnet, som ett av få land i verden. Derfor er det mest nærliggende å diskutere denne utviklingen innenfor Norges grenser. Vi kommer heller ikke til å diskutere hvordan bevæpning brukes i operativt arbeid og oppdragsløsning. Dette er fordi det vil innebære bruk

av kilder som er unntatt offentlighet, og det kan ikke brukes i oppgaven ifølge retningslinjene for bacheloroppgaven 2022-2023.

1.4 Begrepsavklaringer

1.4.1 Fremskutt lagring

Fremskutt lagring er en modell som innebærer at patruljerende politipersonell har etthånds- og tohåndsvåpen nedlåst i kjøretøy. Ammunisjon oppbevares adskilt fra våpen, enten i utstyrsbelte eller i annen lagringsplass i kjøretøy. Ved beslutning om bevæpning låses våpen ut og lades. Verneutstyr lagres i nærhet til våpen og skal alltid benyttes ved bevæpning, med enkelte unntak. (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 206).

1.4.2 Generell bevæpning

Med generell bevæpning menes at alt godkjent innsatspersonell under tjeneste i politiet vil være permanent bevæpnet med pistol. Pistolen vil bæres i et sort synlig hylster på hoften til polititjenestepersonene (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 207).

1.4.3 Innsatspersonell

Innsatspersonell er tjenestepersoner i politiet som utfører vakt- og beredskapstjeneste. Personell som regelmessig utfører ordenstjeneste i helg og ferieperioder regnes også som innsatspersonell. Politiets innsatspersonell er inndelt i fire kategorier, fra 1 – 4, hvor kategori 1 besitter mest kompetanse. Alt innsatspersonell gjennomfører årlig trening for sertifisering og vedlikeholdsprogrammer. Hvert år gjennomføres skytetrening, samt at det kreves å bestå årlig godkjenningssprøve for politiets tjenestevåpen. (Politidirektoratet, 2020, s.41)

1.4.4 Maktpyramiden

Maktpyramiden er en fremstilling av et utvalg av politiets maktmidler. Maktpyramiden skal knytte maktmidler til politilovens prinsipper om nødvendighet og forholdsmessighet, og skal fungere som en veileder for bruk av maktmidlene. Maktpyramiden åpner for at den enkelte tjenesteperson identifiserer det mest aktuelle maktmidlet sett opp mot prinsippene i politiloven (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 53).

2.0 Metode

Metode kommer fra greske ordet “methodos” som er definert som “det å følge en bestemt vei mot et mål” (Tranøy, 2019).

2.1 Litteraturstudie

Som metode for vår oppgave har vi valgt å gjøre en litteraturstudie. Det betyr at den litteraturen vi bruker er publisert fra før (Barstad & Glasø, 2021, s. 118). Ettersom temaet bevæpning, og da særlig diskusjonen rundt generell bevæpning av norsk politi, allerede har en del forskning anser vi det som mest hensiktsmessig å velge denne metoden. Hadde temaet vårt vært mindre belyst i allerede eksisterende litteratur ville det vært mer naturlig å skrive en empirisk oppgave, men det er ikke tilfelle her (Barstad & Glasø, 2021, s. 123). I vår oppgave vil vi derfor benytte oss av allerede eksisterende litteratur og bruke denne til å drøfte problemstillingen vår. Den litteraturen som finnes innenfor vårt tema om generell bevæpning er i all hovedsak god ettersom flere av forskningsartiklene er spørreundersøkelser med et stort representativt utvalg.

Både kvantitativ og kvalitativ forskning er brukt i denne oppgaven. Med kvalitativ forskning menes at den informasjonen som samles inn gjennom forskning er hovedsakelig tekstlig basert. Slik informasjon samles inn ved blant annet dybdeintervjuer og observasjoner (Grønmo, 2023). Kvantitativ forskning støttes mer mot den mengden informasjon vi hovedsakelig kan lese gjennom tall. Et relevant eksempel på kvantitativ forskning er statistikk (Grønmo, 2023).

2.2 Forforståelse

Med forforståelse menes en forståelse man har, enten av seg selv, andre eller ulike fenomener inntil man lærer/får vite noe mer om emnet (Barstad & Glasø, 2021, s. 107)

Vår forforståelse er påvirket av det vi har lært på politihøgskolen, i praksis og lest i media. Det første året vårt på politihøgskolen lærte vi mye om kommunikasjon, og hvor viktig dette var i oppdragsløsningen. Det var da lite snakk om bruken av våpen.

I praksisåret var det perioder hvor det var generell bevæpning, og vi fikk høre ulike meninger omkring dette fra politibetjentene vi traff. Flere argumenterte for at å ha pistolen på hofta var positivt for beredskapen, og at det burde føles tryggere for publikum å ha et politi som var i stand til å løse alvorlige situasjoner som oppstår raskt. For mange av politifolkene vi snakket med opplevde de det også som en trygghet for seg selv å ha våpenet tilgjengelig på hofta.

I media fremstilles ofte bevæpning av politiet som negativt, og det er et stort fokus på de negative følgene med det. Det trekkes ofte fram eksempler satt på spissen, som for oss fremstår ganske usaklig sett opp mot hvilke inntrykk vi sitter igjen med etter praksisåret hvor vi har forholdt oss til bevæpnede kollegaer daglig. I tillegg er vi unge politistudenter som man på flere måter kan si er lett påvirkelige og gjør oss fort opp meninger som andre erfarne politibetjenter har. Derfor kan vår forforståelse være preget av å ha hørt mye på politibetjenter som for oss er forbilder i etaten.

2.3 Valg av litteratur

Vi vil benytte oss av allerede utført empirisk forskning på temaer som tar for seg hvordan politiets holdning til bevæpning er og hvordan disse holdningene har utformet seg gjennom årene. Vi vil bruke tilsvarende empirisk forskning for å se på publikums holdninger til et bevæpnet politi. Vi kommer også til å inkludere PST's trusselvurdering for å se hvordan dagens bevæpningsrutiner samsvarer med dagens trusselvurdering.

Vi har benyttet oss av søkeordene: “generell bevæpning”, “bevæpning”, “bevæpning av norsk politi” “trygghet + publikum”, “trusselvurdering”, “trygghet”, “uformell sosial kontroll” og “formell sosial kontroll” i utvelgelsen av litteratur for oppgaven vår.

Vi har valgt ut tre hovedkilder i vår oppgave. Den første er “Alltid våpen i tjenesten?” fra 2019 skrevet av Thomassen et.al. Den tar for seg en kvantitativ undersøkelse der politiets holdninger til bevæpning blir sett nærmere på. Funnene i denne rapporten viser hvor stor andel av norsk politi som er for eller mot generell bevæpning, om det er forskjeller i ulike grupper innad i politiet og hvordan disse holdningene har endret seg over tid (Thomassen et.al, 2019, s. 7).

Den andre hovedkilden vår er rapporten “Med eller uten våpen” skrevet av Thomassen et.al, utgitt i 2020. Rapporten er utarbeidet av de samme som utarbeidet “Alltid våpen i tjenesten?”. I denne rapporten blir publikums holdninger til generell bevæpning belyst gjennom en

kvantitativ spørreundersøkelse. Sammen med hvor stor andel av den norske befolkningen som er for eller mot generell bevæpning, blir også forskjellene i holdninger blant ulike grupper i samfunnet trukket frem. Slik som i “Alltid våpen i tjenesten?” så har denne rapporten sett på hvilke holdningsendringer den norske befolkningen har hatt til generell bevæpning over tid (Thomassen, et.al, 2020).

Vår siste hovedkilde er “Politiets bruk av maktmidler” fra Maktmiddelutvalget. Denne rapporten gjør rede for det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget om politiets bruk av maktmidler. Rapporten bygger videre på NOU 2017:9, og tar for seg politiets bruk av makt, i tillegg til spørsmålet om bevæpning. Vi har valgt oss ut de kapitlene som er mest relevant for å kunne drøfte hva som taler for og imot en generell bevæpning (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 8).

2.4 Kildekritikk

I vår bruk av litteratur til denne oppgaven brukes det blant annet statistikk, og statistikk kan inneholde mørketall. I forskningsartikler som tar for seg kvalitative og kvantitative undersøkelser er det viktig å være bevisst på at de som deltar i undersøkelsen ikke nødvendigvis vil gjenspeile synspunkter som hele befolkningen har, og dermed inneholde mørketall. Vi har derfor vært bevisste på å velge de undersøkelsene som har en stor andel av deltagere som mulig slik at svarene korrelerer med hva som ville vært svaret dersom samtlige i den norske befolkning innenfor området det undersøkes i hadde deltatt. Samtidig kan mørketall påvirkes av flere forskjellige faktorer.

To av våre hovedkilder, “Alltid våpen i tjenesten?” og “Med eller uten våpen” er hver sin del av et felles forskningsprosjekt utgitt av Thomassen et.al. Vi er klar over dette med tanke på at det kan føre til en ensidig argumentasjonsform enn hvordan den kunne blitt med forskjellige utgivere. I disse to rapportene blir det samme spørsmålet stilt til både polititjenestepersoner og publikum. Det kan derfor være variasjoner i hvordan spørsmålet er blitt tydet, både av de forskjellige gruppene, men også på individnivå. Slike variasjoner i tolkningen av spørsmålet kan være med på å danne mørketall med mindre en var sikker på at alle tolket spørsmålet på samme måte, og på den måten det var ment fra forskernes side.

I tillegg har begrepet trygghet blitt brukt mye i denne oppgaven, og dette begrepet i forskningssammenheng kan være med på å danne mørketall. Trygghet er en subjektiv følelse, og det kan fra person til person variere i hva som oppleves som trygghet for den enkelte.

Vi har i all hovedsak basert oss på kilder som tilhører Politihøgskolens utvalg, og som da kan gi et begrenset utvalg av litteratur å velge i. Med Politihøgskolens utvalg menes den litteraturen som er tilgjengelig gjennom Politihøgskolens søkemotor Oria.

I vårt søk etter kilder har det vært viktig å finne de kildene som er med på å svare på vår problemstilling. Det er derfor en hovedvekt av politivitenskapelige kilder i vår oppgave. Vi har vært bevisste på å i hovedsak benytte oss av forskningsartikler som er utgitt av institusjoner for forskning og akademiske forlag. Det er viktig å trekke frem at et større utvalg av samfunnsvitenskapelige artikler kunne ha vist frem synspunkter som vi ikke har kommet frem til med den litteraturen vi har valgt (Barstad & Glasø, 2021, s. 107-108).

Noen av våre kildevalg er utgitt for 10 eller flere år siden, og det er derfor naturlig for oss å være bevisst på at slik forskning ikke nødvendigvis er oppdatert med hva som faktisk er tilfelle i dag (Barstad & Glasø, 2021, s. 108).

3.0 Teori

3.1 Kort om gjeldende praksis for bruk av skytevåpen i norsk politi

Som nevnt har politiet våpen i fremskutt lagring. Bruken av disse våpnene er regulert av Våpeninstruksen fra 2015.

Instruksen tar i kapittel 2 for seg mulighetene for lagring, og i § 2-2 står det om fremskutt lagring av skytevåpen i motoriserte patruljer (Våpeninstruks for politiet, 2015, § 2-2).

I kapittel 3 reguleres bevæpningsvilkårene og beslutningsmyndigheten. § 3-2 sier at:

Bevæpning med skytevåpen kan skje når; a) omstendigheten gir grunn til å tro at tjenestepersonene i tjenesteoppdrag kan komme til å stå overfor en situasjon som er særlig farlig for dem eller andre, eller b) når det basert på trusselvurdering og annen tilgjengelig informasjon er nødvendig for å gi personer, objekter eller andre virksomheter tilstrekkelig beskyttelse (Våpeninstruks for politiet, 2015, § 3-2).

Paragraf 3-3 regulerer beslutningsmyndigheten hvor det i § 3-3 a. står at «beslutning om bevæpning med skytevåpen treffes av: a) operasjonsleder med godkjenning til å treffe bevæpningsbeslutning» (Våpeninstruks for politiet, 2015, § 3-3). I bokstav c. åpnes det for at den enkelte tjenesteperson kan treffe beslutning om bevæpning dersom tjenesteperson kommer over en situasjon hvor de må aksjonere øyeblikkelig, og det verken er tid, teknisk mulig eller taktisk tilrådelig å innhente beslutning om bevæpning etter hovedregel. (Våpeninstruks for politiet, 2015, § 3-3).

3.2 Statistikk

Vi har valgt statistikk fra perioden 2009 – 2021. Vi vil videre dele de opp i periodene fra 2009 – 2014 som var tiden før første midlertidige bevæpning, 2015-2016 for å se på bruken av skytevåpen fra første midlertidige bevæpning til bevæpningsutvalgets vurdering i NOU 2017:9. Videre vil vi se på statistikken fra 2017-2021 for å kunne belyse i hvilken grad politiet har vært bevæpnet i oppdrag, og i hvor stor grad våpen har blitt benyttet siden bevæpningsutvalgets forrige vurdering i 2017.

Vi vil benytte oss av statistikknotatet “Politiets trussel om bruk av skytevåpen og bruk av skytevåpen 2009-2021” utgitt av Beredskapsavdelingen, for å illustrere i hvilken grad politiet har utøvd trusler med skytevåpen og i hvilket omfang skytevåpen har blitt brukt i oppdragsløsningen. Under benyttelse av skytevåpen har dette notatet angitt “Trussel om bruk av skytevåpen” som oppdrag hvor politiet ikke har avfyrt skudd, men truet med det ved for eksempel retting av våpen samt verbale trusler om at det vil kunne bli brukt. Under “Bruk av skytevåpen” regnes de oppdragene hvor det er avfyrt varselskudd, rettet skudd, eller begge deler. Vådeskudd, trening eller avliving av dyr er ikke medregnet i denne statistikken (Beredskapsavdelingen, 2021, s.2).

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Truet med våpen	58	75	66	58	58	49	53	80	125	127	85	107	79
Avfyrt skudd	3	6	1	3	3	2	5	3	4	6	13	11	6
Skadd	2	4	1	0	2	0	2	1	2	3	5	3	0
Drept	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	2	2

Statistikk fra Beredskapsavdelingen 2021

I perioden 2009 – 2017 finner vi ingen tall på antall oppdrag, og hvor mange av disse oppdragene det ble gitt bevæpning. Vi har likevel funnet at i perioden 2009-2014 ble det truet med våpen totalt 364 ganger, og det ble avfyrt skudd 18 ganger. I denne perioden ble ingen drept som følge av politiets bruk av skytevåpen, men 9 personer ble skadd.

(Beredskapsavdelingen, 2021, s. 4-6).

Fra 2015 – 2016 truet politiet med våpen 133 ganger, det ble avfyrt skudd 8 ganger, 2 personer ble drept og 3 personer ble skadd (Beredskapsavdelingen, 2021, s. 4-6).

I perioden 2017 til 2021 hadde politiet 4 054 262 oppdrag, hvorav 45 361 av disse var væpnede. Dette viser at politiet bevæpnet seg ved 1,1% av alle oppdragene utført i perioden. I samme periode truet politiet med våpen 523 ganger, og det ble avfyrt skudd enten i form av varselskudd eller rettet skudd totalt 40 ganger, og i fra 2017 til 2021 har totalt 5 personer blitt skutt og drept av politiet, og 13 har blitt skadd (Beredskapsavdelingen, 2021, s. 2-7).

3.3 Holdninger blant politi

Spørsmålet om generell bevæpning er blitt tatt opp en rekke ganger i politietaten, og det er gjennomført undersøkelser der tjenestepersoner blir spurt om sine holdninger til dette tema. Hvilke holdninger det er kommet frem til, og hvordan disse har utviklet seg blir nærmere beskrevet i dette kapitlet.

I 2011 kom Liv Finstad med en rapport basert på svar fra et spørreskjema utsendt til medlemmene av Politiets Fellesforbund. Spørreskjema inneholdt blant annet spørsmål om politiet alltid burde være bevæpnet. Svaret den gang var at 60% var imot generell bevæpning, 20% var for mens resterende 20% hadde ikke tatt stilling til spørsmålet. Utvalget som ble spurt var innsatspersonell i kategoriene 1-5. Rapporten viste også at tjenestepersoner med kategorien IP4 var mer mot generell bevæpning enn tjenestepersoner i kategorien IP3 (Thomassen et.al, 2019, s. 10). Finstad gjennomførte en lignende spørreundersøkelse året etter der 52% var mot, 42% var for og resterende hadde ikke tatt stilling til spørsmålet (Thomassen et.al, 2019, s. 11). Videre ble samme spørreundersøkelse gjennomført i 2017 der tallene endret seg vesentlig. Da svarte 80% av utvalgt innsatspersonell “ja” til generell bevæpning, 15% svarte “nei” (Thomassen et al., 2019, s. 28).

I denne sammenhengen er det ikke bare relevant å se på selve svarprosenten, men også hvem som svarte hva. Thomassen et al. sin rapport viser at hvor mange år den enkelte har jobbet i politietaten gir utslag på hva de har svart. Desto lenger erfaring den enkelte har fra etaten, desto mer negative er de til generell bevæpning. For å illustrere ytterpunktene så er 85% av de som har jobbet inntil 5 år i politiet positive til generell bevæpning, mens 61% av de som har jobbet over 30 år i politiet er positive til generell bevæpning (Thomassen et.al, 2019, s. 30). Samtidig er det viktig å merke seg at i begge gruppene er flertallet for generell bevæpning.

Hva den enkelte jobber med i politiet har også vist forskjeller i svarprosentene. Det er de som jobber i en operativ spesialenhet (IP 1-3) som har høyest andel av positive til generell bevæpning med ca. 86%. Dette innsatspersonellet har mer årlig trening i skyteferdigheter og taktiske ferdigheter enn innsatspersonell i kategori 4. Videre følger avdelingen for orden med ca. 85% positive. I andre ende av skalaen finner vi de som jobber med etterforskning. Der svarer ca. 70% at de er positive til generell bevæpning (Thomassen et.al, 2019, s. 33).

Oppsummert kan vi si at det er ulike variabler innad i politietaten når det gjelder hvor positive eller negative hver av gruppene er til generell bevæpning. Samlet sett er det en tjenesteperson i IP-kategori 1-3, som har jobbet med operativt politiarbeid i inntil 5 år som er mest positiv. Likevel ser vi at uavhengig av hvilke grupper som svarer hva, så har alle et flertall for generell bevæpning (Thomassen et.al, 2019, s. 35). Vi kan også se en markant endring i politiet fra 2011 frem til 2017. Holdningene har endret seg fra å ha et flertall mot, til å ha et flertall for generell bevæpning (Thomassen et.al, 2019, s. 28).

3.4 Holdninger blant publikum

Når det gjelder spørsmålet om bevæpning så vil også den norske befolkningens holdninger være en sentral faktor når dette skal diskuteres. I dette kapittelet vil vi ta for oss hva publikum mener om generell bevæpning med bakgrunn i Thomassen et al. sin rapport “Med eller uten våpen” utgitt i 2020.

Det har vært lite forskning på publikums holdninger til dette spørsmålet tidligere, og det har i hovedsak vært gjennomført meningsmålinger i perioden 2012 –2017. Disse viser blant annet

tall fra 2014 der 38% er for og 54% er mot, og tall fra 2017 der 50% er for og 38% er mot. Resterende svarprosent har ikke tatt stilling til spørsmålet (Thomassen et al., 2020, s. 7).

Ettersom denne rapporten er utarbeidet av de samme som skrev “Alltid våpen på hofta?”, så er publikum blitt stilt de samme spørsmålene som politiet, altså spørsmålet “Bør politiet alltid bære våpen i tjeneste?”. Her svarte 49% “nei”, 46% “ja” og 5 % hadde ikke tatt stilling til spørsmålet (Thomassen m.fl., 2020, s. 15). I motsetning til politiet så er den norske befolkningen mot generell bevæpning, men kun med 3 %.

Det er også sett på forskjeller blant aldersgrupper av de som svarte på spørreundersøkelsen. Den viste at i aldersgruppen 71-86 år svarte 65% at de var for generell bevæpning, og var dermed den aldersgruppen som var mest positiv til spørsmålet. I aldersgruppen 26-30 år hadde 32% av de som ble spurt vært positive til generell bevæpning. De ble dermed den aldersgruppen som totalt sett var mest skeptisk (Thomassen et al., 2020, s. 17).

Et annet interessant funn er hvordan utdanning påvirket svarprosenten. I undersøkelsen ble høyere utdanning betegnet som de med utdanning fra høyskole eller universitet, mens resten ble betegnet som lav utdanning (Thomassen et al., 2020, s. 18). Av de med lavere utdanning oppga 57% at de var for generell bevæpning av politiet, mens blant de med høyere utdanning svarte 33% at de også var positive til dette (Thomassen et al., 2020, s. 18).

Slik som i rapporten “Alltid våpen i tjenesten?” ble det gjort undersøkelser vedrørende geografiske forskjeller. I kapittel 3.4 om politiets holdninger til generell bevæpning så vi at det var byene, og spesielt Oslo som var mest positive. Dette skiller seg ut fra hvordan den norske befolkningen har svart. Oslo er den delen av Norge der flest svarte at de er mot generell bevæpning av norsk politi med 35% for, samtidig som Sørlandet inkludert Telemark har et flertall for med 54% og er dermed den landsdelen der flest er positive (Thomassen et al., 2020, s. 21).

Totalt sett kan vi se forskjeller blant holdninger blant politi og blant den norske befolkningen. Publikum ser ut til å være generelt sett mer negative til generell bevæpning, og det er i storbyene at skepsisen er størst (Thomassen et.al, 2020, s. 21). I tillegg er det de med høyere utdanning og høyest inntekt som også er mest skeptisk til spørsmålet (Thomassen et.al, 2020, s. 18).

3.5 Forebyggende strategier

I denne delen av oppgaven vil vi se nærmere på forebyggende politiarbeid sett opp mot lokalorientert arbeid, trygghet og situasjonell forebygging. Vi vil ta utgangspunkt i Elisabeth Myhre Lie's bok "I forkant" (2015)

Lie skriver i sin bok at "lokalorientert politiarbeid handler om å skape trygghet og forebygge kriminalitet gjennom å styrke relasjonene mellom politi og publikum" (Lie, 2015, s. 183). En ideell form for dette gjør at begge parter involverer seg i lokalmiljøet og samarbeider godt. Denne formen for forebyggende arbeid er blitt satt på prøve etter at nærpolitireformen ble innført i 2017. Reformen sentraliserte politiet og la ned flere lokale politistasjoner. En slik sentralisering er blitt kritisert for å vanskeliggjøre relasjonen politiet og publikum ved at politiet ikke er til stede utenom hendelser som er akutte (Lie, 2015, s. 186). Sentralisering av norsk politi er den første av fire faktorer som definerer lokalorientert politiarbeid. En desentralisering av politiet vil føre til at publikum lettere vil kunne komme i kontakt med politiet, og politiet kan samarbeide lettere med den lokale befolkningen grunnet bedre lokalkunnskap. Dette vil si at politiet ikke selv alltid skal definere hvor kriminalitetsproblemene finnes i et lokalsamfunn, men at den lokale befolkning er med på dette. Slikt samarbeid er den andre av de nevnte fire faktorene (Lie, 2015, s. 186).

For at forebyggende politiarbeid skal kunne rette de riktige tiltakene mot kriminalitetsproblemene i et lokalmiljø er det viktig at politiet jobber kunnskapsbasert. Med det menes at grunnlaget for politiets arbeid baserer seg på vitenskapelige forhold og erfaringsbasert kunnskap. Slik vitenskap kan være strategiske analyser der det blir fremsatt en situasjon, og kunnskapen i det skal ligge til grunn for prioriteringer av forebyggende tiltak (Lie, 2015, s. 313). Å bruke slik lokalkunnskap for å fatte tiltak er den tredje faktoren som definerer lokalorientert politiarbeid (Lie, 2015, s. 184).

En vesentlig del av politiets arbeid handler om å skape trygghet, og dette er den siste faktoren for definisjonen av lokalorientert politiarbeid (Lie, 2015, s. 188). Når vi snakker om trygghet, så er det hovedsakelig to måter å se trygghet på, nemlig faktisk trygghet og opplevd trygghet. Med faktisk trygghet menes hvor trygg befolkningen på et gitt sted faktisk er sett opp mot den kriminaliteten som begås i det området og hvor stor risiko det er for at en blir utsatt for kriminalitet (Lie, 2015, s. 189). Opplevd trygghet går på publikums subjektive følelse av trygghet, og dette kan variere fra individ til individ. Mens én opplever det som tryggende å se

en politibil, kan en annen oppleve det samme som at det er noe kriminelt som skjer i området og dermed føle seg utrygg. Ved lite opplevd trygghet føler en på at det er større risiko for å bli utsatt for kriminalitet enn det faktisk er (Lie, 2015, s. 189).

Som vi ser, er lokalorientert politiarbeid satt sammen av en rekke faktorer for å fungere på riktig måte. Hvordan generell bevæpning kan påvirke det lokale politiarbeidet vil bli drøftet senere i oppgaven.

3.6 Maktmiddelutvalget om bevæpning

3.6.1 Kunnskapsgrunnlaget

Maktmiddelutvalgets mandat omhandler også at kunnskapsgrunnlaget fra NOU 2017:9 skulle oppdateres, og avgrenses til perioden 2017-2022. Kunnskapsgrunnlaget skulle bestå av innhentet kunnskap fra ulike kilder og relevant forskning. Det gjeldende kunnskapsgrunnlaget for denne rapporten bygger blant annet på statistikk om politiets maktmiddelbruk, evalueringer av bevæpningsperiodene fra 2017-2022, responstider, kriminalitetsutviklingen, samfunnsutviklingen, terrorutviklingen, erfaringer fra politidistriktene, erfaringer og påtalevedtak fra spesialenheten, forskning på politiets maktmiddelbruk og PHS's forskningsprosjekter om bevæpning (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 78-178).

3.6.2 Sammendrag av rapporten

I denne delen av oppgaven vil vi redegjøre for innholdet i rapporten til Maktmiddelutvalget "Politiets bruk av makt". Rapporten består av 10 kapitler, og vi vil kun ta for oss kapitlene som er aktuelle inn mot vår problemstilling, og spørsmålet rundt bevæpning.

Maktmiddelutvalget ble oppnevnt av Justis- og beredskapsdepartementet 15. februar 2022 og besto av åtte medlemmer med ulike bakgrunner som blant annet professor, lederstillinger i politiet, forsker, advokat og klinikkdirektør innen psykiatri. Dette utvalget ble satt sammen på bakgrunn av endringer i trusselbildet og tilgangen til det nye maktmidlet elektrosjokkvåpen. Kunnskapsgrunnlaget skal nå oppdateres, da det er fem år siden siste utredning, og i tiden

etter denne har trusselbildet endret seg, og det vært flere punktbevæpninger og midlertidige bevæpninger (Maktmiddelutvalget, 2022, s.15-16)

I rapporten har Maktmiddelutvalget sett på politiets bruk av maktmidler og oppdatert kunnskapsgrunnlaget for å beskrive, vurdere og anbefale modeller og tiltak. NOU 2019:9 har ligget i grunn for rapporten, men maktmiddelutvalget har også på bevæpningsspørsmålet i tillegg til den generelle maktmiddelbruken (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 16).

3.6.3 Fremskutt lagring

Videre blir dagens modell med fremskutt lagring beskrevet, før flertallets og mindretallets vurdering til modellen blir presentert.

Flertallet argumenterer for at fremskutt lagring ikke er tilfredsstillende med hensyn til å møte trusselbildet slik det beskrives i kunnskapsgrunnlaget. De mener politiet må kunne reagere svært raskt, og at dagens modell ikke svarer til dette kravet, og gir en avgjørende forsinkelse i bevæpningsprosessen. Flertallet mener at politiet i dag er sperret fra et verktøy de burde ha tilgjengelig til enhver tid. De argumenterer for et endret trusselbilde og endringer i terrorutviklingen siden bevæpningsutvalgets vurderinger i 2017. Et annet argument fra flertallet er at med perioder med midlertidig bevæpning, for så perioder uten bevæpning skaper lite forutsigbarhet for mannskapet ute i gatene. De mener politiet vil tjene på en forutsigbar ramme for hvilke maktmidler de kan bruke, som dagens modell ikke gir (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 206).

Mindretallet mener dagens modell fungerer som et kompromiss mellom å ivareta det sivile preget og ivareta hensynet til dagens trusselbilde. De mener at dersom politiet havner i en situasjon som krever bevæpning, har de våpen tilgjengelig i patruljebil, og det vil sådan ikke føre til noen forsinkelse av betydning å måtte låse ut våpen og bevæpne seg før de går til innsats. Dersom det er endringer i trusselbilde, vil politiet kunne midlertidig bevæpnes, og ved enkelte objekter kan permanent bevæpning i form av punktbevæpning og områdebevæpning iverksettes. Mindretallet mener sådan at dagens modell er fleksibel og lar seg tilpasse dagens trusselbilde, samt den generelle kriminalitetstrusselen (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 206-207).

3.6.4 Flertallets syn på generell bevæpning

Modellen for generell bevæpning beskrives i kapittel 9.3 før utvalgets vurderinger legges frem. Etter flertallets vurdering vil generell bevæpning gjøre politiet bedre rustet til å møte trusselbildet vi står ovenfor. Flertallet påpeker at etter deres syn, har trusselbilde hatt en negativ utvikling siden 2017, og det har den siste tiden variert mellom moderat og høyt trusselnivå. En styrke flertallet ser i generell bevæpning, er at politiet alltid vil være beredt på å håndtere det uforutsette og akutte. De eksemplifiserer med hendelsen fra Bislett 9. november 2021, hvor akutt en alvorlig situasjon kan oppstå, og ulempene med at patruljen ikke var bevæpnet og klare til umiddelbar innsats (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 208).

Flertallet trekker også frem at hva publikum forventer av politiet, har endret seg den siste tiden, og de har større forventninger til rask handling og responstid. Som følge av dette mener flertallet at politiet bør være rustet til å kunne reagere raskest mulig, og generell bevæpning vil være en viktig faktor i dette. De midlertidige bevæpningsperiodene har vært begrunnet i terrortrussel, og har blitt en slags "hovedregel". Flertallet mener dette viser at terrortrusselen er vedvarende, og således kan en generell bevæpning støttes opp av denne trusselen (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 209).

Flertallets syn på kunnskapsgrunlaget, gjør også at de mener det vil få lite negative konsekvenser av et bevæpnet politi, og begrunner det med at politiet siden 2014 har vært midlertidig bevæpnet i flere og lengre perioder. Politidistriktenes innspill om at kommunikasjonen med publikum ikke har endret som følge av bevæpningsperiodene brukes også som et argument, i likhet med forskningsrapportene fra Politihøgskolen hvor bevæpningsperiodene har blitt evaluert. Flertallet tror heller ikke en generell bevæpning vil utfordre den norske befolkningens tillit til politiet, og viser til politiets innbyggerundersøkelse fra 2017 (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 209 - 210).

Med hensyn til de ti grunnprinsippene mener flertallet at en generell bevæpning ikke vil havne i konflikt med disse i noen større grad enn med dagens modell. Flertallet ser elektrosjokkvåpen som ett godt verktøy, men mener ikke det vil være et substitutt til skytevåpen i alle oppdrag (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 210-211).

3.6.5 Mindretallets syn på generell bevæpning

Mindretallet i utvalget mener derimot det ikke foreligger nye opplysninger i kunnskapsgrunnlaget som taler for generell bevæpning, og anser det ikke som et reelt behov per nå. De mener fremskutt lagring ivaretar de ulike betraktningene på et tilstrekkelig vis, ved at politiet holder på sitt sivile preg, men har tilgang til våpen ved behov. Mindretallet er enig med flertallet i at trusselbildet i perioder tilsier generell bevæpning, men at i sin helhet taler det ikke for en permanent bevæpning. De mener fremskutt lagring er tilstrekkelig og at det besluttes bevæpning ved behov, og at det som regel ikke trengs skytevåpen i oppdragsløsningen (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 211).

Mindretallet er uenige med flertallet i at kriminalitetsutviklingen og terrortrussel har endret seg så mye fra 2017 at det lar seg argumentere for generell bevæpning. De påpeker også at rask responstid ikke avhenger av bevæpning eller ikke. De mener at dersom generell bevæpning skal utgjøre noen forskjell fra fremskutt lagring, må politiet være der det skjer, når det skjer. Dette anser de som svært lite sannsynlig, og at politiet mest sannsynlig uansett vil befinne seg i tilknytning til kjøretøy, slik at tidsbesparingen av å ha våpen på hofta er lav eller fraværende (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 212).

Mindretallet stiller spørsmål omkring påstanden til flertallet om publikums forventninger til politiets handlingstid har endret seg. Grunnprinsippet om et politi med sivilt preg mener mindretallet vil utfordres ved en generell bevæpning, da ett ladd våpen på hoften ikke er sivilt, og vil være et straffbart forhold for en "sivil" person. Mindretallet mener også at det foreligger lite konkret kunnskap om hvorvidt tillit og samspill mellom publikum og politi ikke vil få negative effekter av generell bevæpning. Mindretallet mener også at tilstedeværelse med våpen, kan virke eskalerende og påvirke samspillet. (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 213).

En generell bevæpning vil også ifølge mindretallet kunne ha negativ effekt på politiets forebyggende arbeid. Til tross for at våpen skal avvæpnes ved enkelte situasjoner, mener mindretallet, med støtte i Politihøgskolens forskningsprosjekt i kapittel 7.14 at denne plikten ikke etterfølges ved alle tilfeller (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 215).

3.7 Terror, trussel og utvikling

Dette kapitlet vil ta for seg hvordan sannsynligheten for terror har utviklet seg de siste årene, spesielt med tanke på politisk motivert vold. Vi vil ta utgangspunkt i PSTs trusselvurderinger for å belyse dette.

I 2015 skrev PST (Politiets sikkerhetstjeneste) i sin trusselvurdering at sannsynligheten for ekstremisme hadde en negativ utvikling, og at de miljøene med islamistiske holdninger vil kunne trekke til seg tilhengere og rekruttering av fremmedkrigere (PST, 2015). Det ble også knyttet bekymring til fremmedkrigere som returnerer til Norge fra land i Midtøsten som igjen kunne utføre handlinger enkeltvis etter å ha blitt radikalisert (PST, 2015)

Trusselvurderingen fra 2017 presenterte terrorhendelser fra ekstreme islamister som den største trusselen og som mest sannsynlig. Sannsynlighetsgraden for at en terrorhendelse skulle finne sted i 2017 var satt til “mulig” (PST, 2017). Samtidig ble det satt som “lite sannsynlig” at høyreekstreme terrorhendelser ville skje, og dette ble begrunnet med at det høyreekstreme miljøet i Norge var løst og uorganisert, men at det ble knyttet bekymring til økt vekst av tilhengere (PST, 2017)

Terrorhendelser knyttet til ekstreme islamister ble også ansett som den største terrortrusselen i PST sin trusselvurdering fra 2019. Også denne trusselvurdering satt det som “lite sannsynlig” at høyreekstreme terrorhendelser ville kunne skje, da med samme begrunnelse som i 2019 (PST, 2019).

I 2021 gjøres det et lite skifte i hvor PST vurderte at den største trusselen for terrorhendelser ville komme fra. Det ble sett på som like sannsynlig at ekstreme islamister ville gjennomføre terrorhendelser, som at høyreekstreme ville gjøre det samme (PST, 2021). Samtidig var det bekymring rundt at krenkelser av ytringsfriheten og religionen islam, samt at det høyreekstreme miljøet forventet å få flere tilhengere (PST, 2021).

Trusselnivået som PST har satt for 2023 er “moderat”, og at det er “mulig” at terrorhendelser vil kunne bli gjennomført av både ekstreme islamister og høyreekstreme (PST, 2023, s. 25). Bekymringen til radikal islamisme er sett opp mot personer som blir inspirert av terrororganisasjonene ISIL og al-Qaida, og igjen sympatiserer med krenkelser av ytringsfriheten og islam. Antallet ekstreme islamister i Norge ansees å være lav, men at de terrorhendelsene som kan finne sted vil kunne ha et stort skadepotensial (PST, 2023, s. 26).

Når det gjelder trusselen for høyreekstreme terrorhendelser i Norge i 2023, er det spesielt radikaliserings gjennom digitale plattformer som anses som den største arenaen (PST, 2023, s. 31). Det er knyttet bekymring til at enkeltpersoner kan inspireres til å utføre terrorhandlinger. Disse individene har PST erfart at kan være personer med problemer av psykisk art og ensomhet (PST, 2023, s. 31).

Utviklingen av terrortrusselen i Norge har som vi ser endret seg over tid. For 8 år siden var det størst bekymring knyttet til ekstreme islamister, mens det i dag likestilles som like sannsynlig. Høyreekstrem propaganda som spres på digitale plattformer vokser i omfang, og det er her den største delen av radikaliserings foregår (PST, 2023, s. 31).

4.0 Diskusjon

4.1 Innledning

I vår diskusjonsdel vil vi bryte ned de ulike synspunktene til maktmiddelutvalget på en generell bevæpning, for så å drøfte hvorvidt momentene som ligger til grunn for hvilken bevæpningsmodell politiet skal ha samsvarer med resultatene fra kunnskapsgrunnlaget og de øvrige resultatene fra vår hovedlitteratur. Vi vil i tillegg benytte oss av annen litteratur for å understøtte vår drøftelse for å kunne svare ut oppgaven på et hensiktsmessig vis.

4.2 Terror og trusselbilde som bevæpningsgrunnlag

Bevæpningsutvalget i 2017 konkluderte med at det i de fleste terrorhendelser, ikke vil utgjøre noen vesentlig forskjell på om politiet var generelt bevæpnet eller om de har fremskutt lagring (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 120). Siden 2017 har politiet i flere perioder vært midlertidig bevæpnet, og ved disse anledningene har vilkåret om at vi står overfor et trusselbilde som anses høyere enn normalt tilstand vært oppfylt (Politidirektoratet, 2023). De midlertidige bevæpningsperiodene har kommet som følge av anmodninger fra politidirektoratet hvor de har ansett bevæpning som et adekvat tiltak for å kunne møte en høyere terrortrussel (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 120-121).

Politidirektoratet mener at fremskutt lagring vil ivareta politiets tilgang til våpen i de fleste situasjoner, men et terrorangrep kan ofte komme uten forvarsel, og vil kreve en umiddelbar aksjon fra politiet for å redusere dødelighet og skadeomfang, da terrorangrep sjelden stanser før gjerningsperson(er) er blitt nøytralisert eller fått kontroll på (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 121). Man kan dermed se det slik at et angrep på det norske samfunn vil kreve øyeblikkelig innsats, og man kan da stille spørsmål omkring hvordan en aksjon vil påvirkes av å måtte gjennomføre en bevæpning før man kan gå til innsats. Det å måtte bevæpne seg vil i tillegg til å spille inn på tiden det tar med selve bevæpningen, også sees opp mot hvordan det vil kunne ta kapasitet fra patruljen med hensyn til mentale forberedelser samt koordineringstiltak innad i patrulje, og på tvers av involvert personell. (Maktmiddelutvalget, 2022, s.121).

Selv om et bevæpnet politi vil kunne gi en raskere responstid, vil det også være avgjørende hvor politiet befinner seg når angrepet starter. For at en bevæpning sett imot fremskutt lagring skal være av betydning, er politiet nødt til å befinne seg på det aktuelle stedet. Sjefsforsker Thomas Hegghammer ved Forsvarets forsvarsinstitutt uttalte i 2015 at “væpnet gatepoliti frem til 2015 ikke én gang har stoppet terror i Europa” (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 123). I kontakt med maktmiddelutvalget 2022 modererer han seg riktig nok, da det har vært noen tilfeller i årene etter 2015 at et bevæpnet politi har hatt en betydning for utfallet av noen terrorhendelser i Europa. Hegghammer understreker likevel at det fortsatt er svært sjeldent at et pågående terrorangrep stanses av et politi som allerede er bevæpnet (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 123).

Til tross for at politiet stort sett ikke vil være til stede der et angrep skjer, må man ikke glemme at politiet selv vil til en viss grad være et terrormål, og således befinne seg på stedet nøyaktig når et angrep skjer. At politiet er et utsatt mål tydeliggjøres også av forskeren Petter Nesser ved Forsvarets forsvarsinstitutt. Han har gjort analyser av datamateriale hos Forsvarets forsvarsinstitutt som bekrefter polititjenestepersoners utsatthet i Europa generelt, som også vil gjøre seg gjeldene for norske polititjenestepersoner (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 123-124). Dette vil da stå som et argument for hvorvidt en generell bevæpning burde sees i hensyn til det synlige politiet på gaten, og i forhold hvor stor risiko man skal akseptere for tjenestepersonellet som oppholder seg i gaten til enhver tid.

Ved gjennomgang av trusselvurderingene ser vi at siden 2017 har både jihadistisk og høyreekstrem terror blitt kodet som “mulig” og “lite sannsynlig”. Samtidig har terrorangrep i Vest-Europa hatt en nedadgående kurve i perioden 2017-2021 (Maktmiddelutvalget, 2022, s.

123). Man kan dermed se på dagens trusselvurdering som et argument mot en generell bevæpning. Samtidig må man være bevisst, som nevnt tidligere, på at et angrep ofte kan skje uten forvarsel, og at til tross for at trusselen er lav, betyr det ikke at et angrep ikke vil kunne skje. (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 124).

Dersom et forhåndsbevæpnet politi er så lite avgjørende for å stoppe terrorangrep, hvor stor vekting burde da trusselvurderingen ha å si i debatten om en generell bevæpning? I rapporter som trusselvurderinger, er det innhentet informasjon gjennom etterretning. Denne informasjonen brytes ned og analyseres ved bruk av ulike verktøy. Den analyserte informasjonen benyttes videre til å avgjøre hvordan ressurser skal prioriteres til ulike steder til ulike tidspunkt for å komme i forkant av eventuelle hendelser (Gundhus, H. I, 2018, s. 154).

Det vil altså være vanskelig å kunne vite for sikkert hva som vil skje, og dette kan illustreres ved trusselvurderingene i tiden rundt angrepet på London pub i Oslo, hvor sannsynligheten for jihadistisk terror ble senket til “lite sannsynlig”, før det i etterkant ble satt opp til “mulig” igjen (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 116).

4.3 Politiets og innbyggernes trygghet, kommunikasjon og tillit

I denne delen vil vi se nærmere på hva som kan skape trygghet eller frykt blant befolkningen når det kommer til generell bevæpning.

Slik vi tidligere har vært inne på er det per 2017 et marginalt flertall blant befolkningen som er mot generell bevæpning, og at dette tallet varierer i forhold til blant annet alder, livssituasjon og området befolkningen bor i. De eldre er den aldersgruppen der flest er for generell bevæpning, i motsetning til de yngste der flest er mot (Thomassen et.al, 2020, s. 17). Dette kan diskuteres opp mot trygghetsbegrepet.

På den ene siden kan det tenkes at eldre vil føle på en større opplevd trygghet dersom politiet bevæpnes og således føle på at politiet er i stand til å løse oppdrag med skytevåpen dersom det skulle trengs. Det kan samtidig tenkes at de eldre er mindre utenfor egen bolig i offentlige byrom og dermed også mindre eksponert for kriminalitet. Likevel ser vi fra Aas et.al sin rapport “Trygghet i det offentlige rom” fra 2010, at eldre i større grad følger med på lokale nyheter, og dermed føler på en større grad av frykt for kriminalitet enn det som faktisk er tilfelle (Aas et.al, 2010, s. 102).

Tiltak som iverksettes for å øke faktisk og opplevd er at politiet viser seg mer blant publikum, altså gjør seg mer synlig. Befolkningen er også positive til mer politi i gatene, og opplyser at de vil føle seg tryggere av dette (Lie, 2015, s. 192). Likevel er det ikke slik at mer synlig politi forebygger kriminalitet, og dermed øker den faktiske tryggheten. Forskning viser at heller ikke den opplevde tryggheten øker ved tilsvarende økt patruljering. Studien “The Kansas City preventive patrol experiment” konkluderte med at mer synlig politi og patruljering verken forebygget faktisk kriminalitet eller økte den opplevde tryggheten (Kelling, 1974, s. 21). Studien er riktig nok nesten 50 år gammel, og det må tas forbehold om at sentrumsområder i dag er annerledes enn de var på 1970-tallet. Løsningen, slik Lie skriver i sin bok, er å ikke uten grunn patruljere i områder der det vanligvis ikke skjer noe. Det vil kunne minske den opplevde tryggheten ved at beboere i det området assosierer politi med at noe kriminelt har skjedd (Lie, 2015, s. 193).

Likevel har politiet hatt flere perioder med midlertidig generell bevæpning, og flere perioder med og uten våpen på hofta kan påvirke tilliten mellom politi og publikum (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 213-214). Vår erfaring fra praksisåret er at en midlertidig generell bevæpning kan øke den opplevde utryggheten ettersom denne bevæpningen kommer som et resultat av et forhøyer trusselbilde. Det kan derfor diskuteres om en generell bevæpning vil føre til at publikum har ett og samme politi og forholde seg til, og at tilliten kan bygges over lengre tid. Vi opplevde i praksisåret at tillit, særlig i utsatte områder med tanke på kriminalitet, kan være vanskelig å oppnå, og at et bevæpnet politi ikke nødvendigvis vil gjøre det lettere.

Det finnes flere måter for politiet å opptre trygghetsskapende på. Flere polititjenestepersoner ser på det å faktisk nedkjempe og forebygge kriminalitet som trygghetsskapende (Lie, 2015, s. 188). Og det vil påvirke den faktiske tryggheten. Derimot vil det ikke hjelpe på den opplevde tryggheten (Lie, 2015, s. 188). Spørsmålet vi da må stille er om generell bevæpning vil øke den faktiske eller den opplevde tryggheten?

Når det gjelder den faktiske tryggheten så er det et vanskelig spørsmål. Skytevåpen kan brukes til å blant avverge tap av menneskeliv eller pågripe personer som “med stor grad av sikkerhet mistenkes for drap, alvorlige voldshandlinger eller forsøk på slike voldsforbrytelser” (Våpeninstruks for politiet, 2015, § 4-3). I disse situasjonene der skytevåpen blir brukt vil den faktiske tryggheten i det øyeblikket øke. Samtidig er det ikke gitt at den opplevde tryggheten vil øke som følge av dette. Tvert imot vil det muligens gjøre

publikum usikre på å bevege seg ute i offentlige rom etter slike hendelser med den usikkerhet om at dette kan skje der de beveger seg (Aas et.al, 2010, s. 109).

4.3.1 Politiet og publikums holdningsendringer

Slik vi har sett har politiet endret sine holdninger fra å ha et flertall mot generell bevæpning, til å ha et flertall for. Det kan være flere årsaker som har vært med på å påvirke denne holdningsendringen.

I politiet er det innsatspersonellet med IP-kategori 1-3 som totalt sett er mest positive til generell bevæpning (Thomassen et.al, 2019, s. 33). I motsetning var det altså tjenestepersoner med lengst erfaring fra etaten som hadde den største andelen mot generell bevæpning. Vi erfarte i praksisåret vårt at innsatspersonell i kategori 1-3 i større grad løser skarpe oppdrag enn innsatspersonell kategori 4. Vi kan derfor diskutere om innsatspersonell i kategori 1-3 ser et større behov for våpen lett tilgjengelig enn andre. Likevel har personellet i disse kategoriene mer trening på årlig basis, både når det gjelder skyting og taktiske ferdigheter (Politidirektoratet, 2020, s. 41). Samtidig må det sies at i alle grupper i politiet er det et flertall for bevæpning, kun med variasjoner i hvor stort flertallet er.

Publikum sine meninger i bevæpningsdebatten er delt, og det er kun med 3 % at de er mot generell bevæpning (Thomassen et.al, 2020, s. 15). Spørsmålet blir da hva som utgjør dette flertallet? I mange tilfeller kan dette være preget av den opplevde tryggheten, og publikum. Publikum i store byer er generelt sett mer negative til generell bevæpning (Thomassen et.al, 2020, s. 21), og slik Lie beskriver i sin bok "I forkant" er det også denne gruppen som opplever minst grad av trygghet. Etter nærpoltireformen ble politiet sentralisert, og det er innbyggere på større steder som ser politiet i gatene oftere enn på mindre steder. Lie omtaler det som at det er "tanken på risiko" som gjør at den opplevde tryggheten blir mindre (Lie, 2015, s. 189). Dette kan trekkes paralleller mot generell bevæpning. Befolkningen kan ha en oppfattelse av at bevæpning øker risikoen for kriminalitet og dermed økt utrygghet. På den andre siden er det derimot ingenting som tilsier dette fra periodene med midlertidig generell bevæpning (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 209-210).

4.4 Beredskapsevne med eksempel

Blant medlemmene i maktmiddelutvalget er det uenighet omkring hva som kreves for å ivareta en rask respons. Mindretallet viser til at den gjennomsnittlige responstiden for hasteoppdragene ligger på omkring 11 minutter i tettsteder, og i mindre befolkede områder fra 19-29 minutter (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 212). Man kan på bakgrunn av dette si at å ha våpen på hofta ikke nødvendigvis vil utgjøre noen særlig forskjell, da en tur på minimum 11 minutter vil være mer enn tilstrekkelig for å bevæpne seg dersom det kreves i innsatsen.

Samtidig har man eksempler hvor politiet har kjørt rett inn i situasjonen, og oppdragsløsningen kan ha vært påvirket av at våpen er nedlåst i skrin, som for eksempel på Bislett 9.november 2021 der en person ble skutt og drept av politiet. Det kom inn meldinger til operasjonssentralen om en mann i bar overkropp i Thereses gate som “stakk en person” og at det var snakk om “mulig knivstikking”. En patrulje var like i nærheten når denne meldingen kom, og de var ubevæpnet med tjenestevåpen forskriftsmessig låst inne i våpenskrin i bil (Våpeninstruks for politiet, § 2-2). Det ble gitt bevæpning på ett- og tohåndsvåpen av operasjonsleder. (Spesialenheten, 2022, s. 3)

Patruljen observerte tidlig en person som passet beskrivelsen, og som løp og hugget etter en kvinne. Gjerningspersonen løp så mot patruljebilen, og politibetjent A ba politibetjent B om å bevæpne seg. Samtidig som patruljen forsøker å bevæpne seg så kjører de på han med patruljebilen i den hensikt å stanse han. Gjerningspersonen blir påkjørt flere ganger før han åpner døren på patruljebilen og hugger etter politibetjent B. Til sammen blir det avfyrt seks skudd mot gjerningspersonen, der fem treffer gjerningsperson, mens ett treffer politibetjent B i foten. Gjerningspersonen dør som følge av skuddene (Spesialenheten, 2022, s. 4-5).

En slik eksempelsak er med på å utfordre dagens modell, hvor politiet i beste fall kunne løst oppdraget uten å komme til det stadiet å måtte ta liv. Det må nevnes at politibetjentene i oppdraget ble etterforsket av Spesialenheten for politisaker, og det ble avgjort at de handlet i nødverge (Straffeloven, 2005, § 18). Hendelser som denne vil også stå som et argument for at dersom politiet var bevæpnet med etthåndsvåpen på kropp, ville politiet spart tid på å måtte bevæpne seg før de kunne gått til innsats. Videre kan man stille spørsmål til hvorvidt om politiet ville endt opp med å måtte skyte dødelige skudd, dersom de allerede var bevæpnet og kunne gått til øyeblikkelig aksjon ved påtreff av gjerningspersonen.

For å unngå slike situasjoner som på Bislett kan det altså argumenteres for at en generell bevæpning ville ført til et bedre utfall enn død. Likevel er det vanskelig å si hva som ville skjedd dersom politipatruljen faktisk var bevæpnet, og i denne situasjonen vil vi aldri få det svaret.

Mindretallet i maktmiddelutvalget argumenterer for at dagens løsning med fremskutt lagring er tilstrekkelig for at en patrulje kan kunne bevæpne seg på kort tid dersom det kreves (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 212). Likevel ser vi i eksempelsaken at i sånne situasjoner er det ikke nok tid når politiet kjører rett inn i situasjonen. Maktmiddelutvalget sitt mindretall argumenterer også for at dagens ordning om midlertidige generelle bevæpninger er fleksible etter trusselbilde og kriminalitets bilde (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 212). Problemet med dette er at slike situasjoner som på Bislett er vanskelig å forutse, og kan skje i perioder der trussel- og kriminalitetsbilde er ansett som liten risiko. Må det da skje alvorlige hendelser for at politiet skal innføre midlertidige bevæpninger?

4.5 Bevæpning i forebyggende politiarbeid

Vi vil i denne delen av oppgaven diskutere hvordan en generell bevæpning vil hemme eller fremme forebyggende politiarbeid.

Det er interessant å diskutere hvordan den unge delen av befolkningen vil reagere på et generelt bevæpnet politi på gata. Innenfor det forebyggende faget har vi det vi kaller for uformell og formell sosial kontroll. Uformell sosial kontroll handler om at en blir kontrollert av sine nærmeste i den grad at en følger en rekke normer for å unngå konsekvenser (Foshaugen, 2021, s. 424). Den formelle sosiale kontrollen blir kontrollert av andre personer i samfunnet, slik som politiet. Da er det frykten for konsekvenser gitt av politiet som gjør at personer avstår fra for eksempel kriminalitet (Foshaugen, 2021, s. 424). Spørsmålet her da blir om en generell bevæpning vil påvirke den formelle sosiale kontrollen.

En generell bevæpning vil kunne føre til problemer med gjennomførelsen både formell og uformell sosial kontroll. Synlig politi vil kunne skape en avstand mellom lokalmiljøet og beboerne som bor der, slik Lie beskriver (Lie, 2015, s. 199). Dersom politiet da i tillegg er bevæpnet til enhver tid vil det kunne gjøre den formelle kontrollen større. Med det mener vi at lokalbefolkningen kan komme til å tenke på politiet som den eneste aktøren til å forebygge

kriminalitet i lokalmiljøet (Gundhus et.al, 2018, s. 204). Nærpolitireformen vil, slik Gundhus beskriver det, gjøre at et mer profesjonisert politi jobber reaktivt og direkte forebyggende, og at det er andre lokale aktører som skal ta seg av den formelle kontrollen til daglig (Gundhus et.al, 2018, s. 204).

Nærpolitireformen har ført til en omorganisering av hvilke oppgaver politiet skal legge mest vekt på. I Gundhus sin undersøkelse om politibetjenters opplevelse av nærpolitireformen fra 2018, opplever polititjenestepersoner at det ikke er tid til forebyggende oppgaver ettersom de må stå i beredskap “dersom noe skjer” (Gundhus et.al, 2018, s. 205). Med et eventuelt generelt bevæpnet politi som kun jobber reaktivt, så vil det kunne føre til at de ordinære hjelpeoppdragene der politiet viser seg fra en god side, ikke blir gjort i større grad som tidligere (Gundhus et.al, 2018, s. 205). Den formelle sosiale kontrollen blir mindre hyppig ettersom politiet er mindre til stede utenom oppdrag, og avstanden mellom et bevæpnet politi og publikum blir enda større. Vi erfarte fra praksisåret vårt at det er viktig for publikum å få et relasjonelt forhold til politiet, og dette blir vanskeliggjort av en nærpolitireform der målet er en standardisering av politiet (Gundhus et.al, 2018, s. 215).

Det er altså sentralt at politiet må i større grad enn tidligere jobbe med relasjonsbygging og tillit dersom en generell bevæpning skulle innføres. Dette vil kunne virke motstridende i forhold til ønske om mer uformell sosial kontroll. Politiet vil da i større grad stoppe og prate med lokalbefolkningen, som igjen gjør at behovet for uformell kontroll blir mindre. Flemming Balvig, sitert i Lie (Lie, 2015, s. 199) beskriver dette som uheldig for den opplevde tryggheten da uformell sosial kontroll gir en tettere kontakt mellom beboerne i et lokalmiljø.

Det kan finnes mange løsninger på et slikt problem i lokalmiljøet. Det å kunne knytte kunnskapsbasert politiarbeid med analyser av periode med midlertidig bevæpning vil være viktig (Gundhus et.al, 2018, s. 204). På den måten kan politiet finne måter å avskrekke våpenet på. Våpenet er et av mange verktøy politiet har, der kommunikasjonen er det aller viktigste verktøyet. Kommunikasjon må derfor brukes godt og på riktig måte ved en eventuell innføring av generell bevæpning.

4.6 Statistikk – politiets faktiske bruk av våpen ved midlertidig bevæpning.

Dersom det skulle blitt en generell bevæpning av det norske politiet, vil det være interessant å se nærmere på hvordan det norske politiets bruk av skytevåpen har utviklet seg siden den første perioden med midlertidig bevæpning i 2014. Vi har delt periodene fra 2009 til 2021 inn i tre perioder, kalt periode en, to og tre. Periode 1 består av årene 2009 – 2014, periode 2 består av årene 2015 - 2016 og periode 3 er fra 2017 – 2021.

Da periodene består av et ulikt antall år, vil totalsummen for henholdsvis trusler med skytevåpen, avfyrte skudd, antall drepte og antall skadde deles på antall år i periodene slik at vi kommer frem til et årlig gjennomsnitt for å se om det har vært en økning eller reduksjon av bruken av skytevåpen.

Statistikken viser at fra periode 1 til periode 2 økte trusselbruken med våpen med 9,74% og det ble avfyrte skudd 33% oftere. Det var også en 100% økning i antall drepte, fra 1 til 2. Fra periode 2 til periode 3, økte bruken av trusler med 56,9% og det ble avfyrte 100% flere skudd. Om man deretter ser på økningen fra periode 1 til periode 3, har det økt med 71% i trusler, og med hele 166% i avfyrte skudd, mens antall drepte lå stabilt. (Beredskapsavdelingen, 2021, s. 2-7).

Det vi ser av statistikken er at det de siste årene har vært en jevn økning i både trusler og bruk av skytevåpen av polititjenestepersonell. Man kan da stille seg spørsmål om hva dette kan skyldes. Har det etter 2014, med midlertidig bevæpningsperioder gjort terskelen lavere for å benytte seg av våpen når man har den tilgjengelig på låret? Har samfunnet endret seg i så grad at flere oppdrag krever våpen i oppdragsløsningen?

I en studie utført av Steinar Vee Henriksen og Bjørn Ivar Kruke har de funnet ut at politiet i Norge skyter veldig sjeldent, og løser stort sett oppdrag ved bruk av lavere maktmidler (Henriksen, S. V & Kruke, B. I, 2020, s.5). Nå har Henriksen og Kruke gått sammen for å forske på situasjoner hvor polititjenestepersoner har vært bevæpnet, men valgt å avstå fra å avfyrte våpenet, selv om de med medhold i hjemmel kunne avfyrte skudd. De har basert på tilbakemeldinger fra innsatspersonell, sett at det er mange som har opplevd lignende situasjoner hvor hjemmelen for å skyte var til stede, men de har løst oppdraget på andre måter. Spørsmålet i denne studien er “Hvorfor skyter ikke politiet oftere?” Politiforum, 2022).

Å se disse momentene mot hverandre er spennende, når statistikken viser at politiet har benyttet seg av våpen hyppigere gjennom de siste årene, men samtidig skal det forskes på hvorfor det ikke skytes oftere. Man kan jo da undre seg på om det faktisk utgjør noen forskjell med tanke på skuddhyppighet, om politiet bevæpnes på permanent basis.

5.0 Avslutning

I vår litteraturstudie har vi forsøkt å belyse et utvalg av momenter i bevæpningsdebatten. For å drøfte disse har vi benyttet oss av forebyggende teorier, trusselvurderinger, kvalitative undersøkelser hos politi og publikum, statistikk og rapport utgitt av maktmiddelutvalget i 2022 for å forsøke å svare på problemstillingen: *Generell bevæpning av norsk politi – hva taler for og hva taler mot.*

Det er flere momenter som kan tale for en generell bevæpning slik trussel – og kriminalitetsbilde er i dag. Vi ser stadig flere eksempler på situasjoner der politiet må handle raskt, slik som Bislett-hendelsen. I sånne situasjoner er det ikke alltid tid til å låse opp våpenet i bilen, eller det “spiser opp” mye mental kapasitet. I tillegg er også politiet selv i fare for å bli utsatt for angrep (Maktmiddelutvalget, 2022, s. 123-124). Samtidig er det vanskelig å forutse hva som kan skje og når det kan skje (Gundhus, H. I, 2018, s. 154).

En generell bevæpning av norsk politi vil både kunne fremme og hemme forebyggende politiarbeid i lokalmiljø. Nærpolitireformen skaper avstand til publikum, og det kan fryktes for at denne avstanden blir enda større med en generell bevæpning (Gundhus et.al, 2018, s. 215). Vi har også forsøkt å belyse hva trygghet innebærer, og hva som skal til for å øke både faktisk og opplevd trygghet. Videre har vi sett på begrepet trygghet opp mot bevæpnet politi, og hvordan det kan farge publikums opplevelse.

Det er et delte meninger både innad i etaten, og hos publikum på hvorvidt politiet bør bevæpnes eller ikke. Vi har sett nærmere på hvilke tjenestepersoner som har de ulike meningene og drøftet mulige årsaker til disse standpunktene. Fra et publikumsperspektiv har vi gjort interessante funn hva gjelder holdninger til bevæpning og hyppigheten av patruljerende politi i nærmiljø. Vi har også sett hvordan det har vært en økning i politiets bruk av skytevåpen, samtidig som det skal forskes på hvorfor politiet ikke skyter oftere.

Det ville vært videre interessant å forske på hvordan midlertidig bevæpning påvirker publikum med hensyn til opplevd trygghet, samt hvordan politiet oppfatter relasjonsbygging med og uten våpen på hofta.

Litteraturliste

Aas, G., Runhovde S.R., Strype, J., Bjørge, T. (2010) *Trygghet i det offentlige rom – i åtte norske kommuner og bydeler* (PHS Forskning 2010: 7) Politihøgskolen

<https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/175080/trygghet%20offentlig%20rom.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Barstad, H.N & Glasø, K. H. (2021) *Kunnskapsbasert politiarbeid. Teori og praksis*. Oslo: Gyldendal akademisk

Beredskapsavdelingen (2021) *Politiets trussel om bruk av skytevåpen og bruke av skytevåpen 2009-2021* <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/bevapning/politiets-trussel-om-bruk-av-og-bruk-av-skytevapen-2009---2021.pdf>

Grindem, K. (2022, 21.oktober). *Forskningsprosjekt: - Spørsmålet er; Hvorfor skyter ikke politiet oftere?* Politiforum. Hentet fra: <https://www.politiforum.no/forskningsprosjekt-sporsmalet-er-hvorfor-skyter-ikke-politiet-oftere/229737>

Grønmo, S. (16. januar 2023) *Kvalitativ metode*. Store norske leksikon. Hentet fra: https://snl.no/kvalitativ_metode

Grønmo, S. (16. januar 2023) *Kvantitativ metode*. Store norske leksikon. Hentet fra: https://snl.no/kvantitativ_metode

Gundhus, H, Talberg, T. & Wathne C.T. (2018). Konturene av en ny politirolle: politiansattes erfaringer med Nærpolitireformen. i Sørli, V. L. & P. Larsson (Red.), *Politireformer: idealer, realiteter, retorikk og praksis*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Gundhus, H. I. (2018). *Smart politiarbeid? Når skillene mellom etterretning, forebygging og etterforskning viskes ut*. I Rønne, A & H. Stevnsborg (Red.) Ret SMART om smart teknologi og regulering. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Henriksen, S. V (2020) *Norwegian Police Use of Firearms: Critical Decision-Making in Stressful and Dynamic Contexts*. Universitetsforlaget.

<https://hdl.handle.net/11250/2726886>

Henriksen, S. V & Kruke, B. I (2020) *The force continuum: Prevalence and characteristics of police use of coercive force*. Universitetsforlaget.

<https://hdl.handle.net/11250/3046400>

Justis- og beredskapsdepartementet . (2014, 21. november). *Samtykke til bevæpning*. Hentet 30.01.23 fra Regjeringen: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/Samtykke-tilbevapning/id2341743/>

Kelling, G, L, Pate, T, Dieckman, D, Brown, C, E. (1974) *The Kansas City preventive patrol experiment*. Police Foundation. Hentet fra: <https://www.policinginstitute.org/wp-content/uploads/2015/07/Kelling-et-al.-1974-THE-KANSAS-CITY-PREVENTIVE-PATROL-EXPERIMENT.pdf>

Lagestad, P, Dietrichson, M, Aasen, B, Kløkstad, H, Løkkebakken, M, Lussan, K, Solheim, J, E, Langballe, Å, Solberg, T, Markussen, E. R. (2022) *Politiets bruk av maktmidler*. Justis- og beredskapsdepartement.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/6d791b69b71a4fe9bfedd13af2900750/no/pdfs/politiets-bruk-av-maktmidler.pdf>

Lie, E. M. (2015). *I forkant: Kriminalitetsforebyggende politiarbeid* (2. utg.). Gyldendal Akademisk.

Politidirektoratet (2020) *Politiets beredskapssystem del 1. Retningslinjer for politiets beredskap*. Politidirektoratet. <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/pbsi.pdf>

Politidirektoratet (2023, 9. mars) *Midlertidig bevæpning av politiet opphører*. Politiet.no. Hentet fra: <https://www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/aktuelt/nyheter/2023/03/09/midlertidig-bevapning-av-politiet-opphorer/>

Politiets sikkerhetstjeneste. (2015) *Nasjonal trusselvurdering 2015*. PST.no. Hentet fra: <https://www.pst.no/alle-artikler/trusselvurderinger/trusselvurdering-2015/>

Politiets sikkerhetstjeneste. (2017) *Nasjonal trusselvurdering 2017*. PST.no. Hentet fra: <https://pst.no/trusselvurdering-2017/>

Politiets sikkerhetstjeneste. (2019) *Nasjonal trusselvurdering 2019*. PST.no. Hentet fra: <https://pst.no/alle-artikler/trusselvurderinger/trusselvurdering-2019/>

Politiets sikkerhetstjeneste. (2022) *Nasjonal trusselvurdering 2022*. PST.no. Hentet fra: <https://www.pst.no/alle-artikler/trusselvurderinger/ntv-2022/>

Politiets sikkerhetstjeneste. (2023) *Nasjonal trusselvurdering 2023*. PST.no. Hentet fra: <https://www.pst.no/alle-artikler/trusselvurderinger/ntv-2023/>

Skaret, M. (2017). *Politiets våpen: Fra morgenstjerne til moderne automatvåpen*. Norsk politihistorisk selskap. Oslo.

Spesialenheten for politisaker. (28. Mars 2022) *Etterforskning av ansatte ved Oslo politidistrikt for å ha skutt og drept person 9. november 2021* Hentet fra:
<https://www.spesialenheten.no/avgjorelser/politiet-brukt-skytevapen/etterforskning-av-ansatte-ved-oslo-politidistrikt-for-a-ha-skutt-og-drept-person-9-november-2021/>

Straffeloven (2005), *Lov om straff* (LOV-2005-05-20-28). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28>

Thomassen, G., Skjevraak, P.E., Strype, J., Barland, B., Myhrer, T-G., (2019) *Alltid våpen i tjenesten? Politiets holdning til bevæpning* (PHS Forskning 2019: 3) Politihøgskolen

https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/2634550/alltid_vaapen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Thomassen, G., Skjevraak, P.E., Strype, J., Barland, B., Myhrer, T-G., (2020) *Med eller uten våpen? Innbyggernes holdninger til rutinemessig bevæpning av politiet* (PHS 2020: 3).

Politihøgskolen <https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/handle/11250/2736349>

Tranøy, K.E., (18. februar 2019) *Metode*. Store norske leksikon. Hentet fra:

<https://snl.no/metode>

Våpeninstruks for politiet. (2015) (FOR-2015-07-02-1088). Lovdata

<https://lovdata.no/pro/#document/INS/forskrift/2015-07-02-1088?searchResultContext=1273&rowNumber=3&totalHits=118>